

Beden Dili Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Beden Dili Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17362>

Özet

Beden Dili Ölçeği, Tok ve Temel (2014) tarafından bireylerin (özellikle eğitimcilerin) beden dili kullanım yeterliliklerini ve farkındalıkların ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, toplam 15 maddeden oluşmakta olup, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda üç ayrı alt boyutta yapılandırılmış tespit edilmiştir. Bu alt boyutlar; Jest ve Mimik, Duru ve Giyimdir. Ölçek, eğitim ve iletişim alanlarında, sözel olmayan iletişimin önemini değerlendirmek için önemli bir psikometrik araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Beden Dili, Jest, Mimik, Duru, Giyim, Güvenirlik, Geçerlik, Geliştirme Ölçeği.

Yazarlar

Mehmet Tok, Hakan Temel

Amaç

Beden Dili Ölçeği, öğretmenlerin veya genel olarak bireylerin ders anlatım ya da sunum esnasında sergiledikleri beden dili davranışları, jestlerini, mimiklerini, duruşları ve genel görünüşlerini sistematik olarak değerlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir araç geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, sözel olmayan iletişimin eğitim süreçlerindeki etkinliğini belirlemeye yardımcı olur.

Ölçeğin temel amacı, bireylerin kendi beden dili kullanışlarındaki güçlü ve zayıf yönlerini saptayarak, iletişim yeterliliklerini artırmalarına yönelik geri bildirim sağlamaktır.

Yapı

Ölçek, bireylerin sözel olmayan iletişim becerilerinin üç temel bileşenini ölçen çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu yapı, 15 madde aracılığıyla üç ana faktör altında toplanmıştır.

Ölçekteki maddeler, bireyin sınıf içi veya sosyal etkileşimlerdeki farkındalık düzeyini ve davranışsal kontrolünü değerlendirmektedir. Üç alt boyut, beden dilinin hem dinamik (jest ve mimik) hem de statik (duru ve giyim) yönlerini kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan analizler oldukça güçlü sonuçlar ortaya koymuştur. Örneklem yeterliliğini gösteren **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** değeri 0.92 olarak bulunmuştur; bu değer, veri

setinin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermektedir.

Verilerin çok de?i?kenli normal da??ımdan gelip gelmedi?ini test eden **Bartlett Test of Sphericity** testi anlamlı bulunmuştur ($p=0.00$; $p<0.05$). Bu sonuç, de?i?kenler arasında korelasyon olduğunu ve faktör analizinin yapılabilirliğini desteklemektedir. Ölçek maddelerinin faktör yüklerinin 0.34 ile 0.69 arasında de?imesi, maddelerin ilgili faktöre yeterli düzeyde katkı sağladığını göstermektedir.

Güvenirlilik

Beden Dili Ölçeği'nin iç tutarlılığı yüksek düzeydedir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan **Cronbach Alfa** güvenilirlik katsayısı 0.87 olarak tespit edilmiştir, bu değer ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Alt faktörler bazında incelendiğinde ise güvenilirlik katsayıları şu şekildedir: Faktör 1 için 0.86 (Yüksek), Faktör 2 için 0.67 (Kabul Edilebilir) ve Faktör 3 için 0.61 (Minimum Kabul Edilebilir). Ayrıca, ölçekteki maddelerin madde toplam korelasyon değerleri 0.34 ile 0.69 arasında de?mektedir; bu da maddelerin ölçeğin genel yapısıyla tutarlı olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Yapılan açmalyıcı faktör analizi (AFA) sonucunda Beden Dili Ölçeği'nin toplam 15 maddeden oluşan ve üç farklı faktör altında toplanan bir yapı sergilediği belirlenmiştir. Bu üç faktör, beden dilinin farklı bileşenlerini temsil etmektedir.

Faktör yapısı ve madde dağılımı aşağıdaki gibidir:

Faktör 1: Jest ve Mimik (8 madde) - Vücut hareketleri ve yüz ifadelerinin kontrolü ve etkin kullanımı.

Faktör 2: Duruş (5 madde) - Ders anlatımı veya iletişim sırasında fiziksel pozisyon ve yönelim.

Faktör 3: Giyim (2 madde) - Dış görünüş, kıyafetlerin temizliği ve düzeni.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 5'li **Likert** Tipi Ölçek (1=kesinlikle katılmıyorum - 5=kesinlikle katılıyorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Grup: Eğitimciler (Öğretmenler) veya genel olarak beden dili farkındalığı ölçülmek istenen yetkinler.

Yaş Grubu: Yetkin

Örneklem Detayları: Orijinal çalışma, öğretmen adayları veya aktif öğretmenler üzerinde yapılabilir (Kaynak makaleye başvurulmalıdır).

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği. Katılımcılar, maddeleri 5 dereceli Likert formatında kendilerini değerlendirerek yanıtlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Eğitimde İletişim, Sözel Olmayan İletişim, Psikometri, **KMO**, Faktör Yüklü, Geç Tutarlılık.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: mehmettok@comu.edu.tr

Yazın Adresi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Tahmini Affiliation)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2014

Kullanım İzinleri ve Ücret: Ölçek, akademik araştırmalarda genellikle yazarlardan izin alınarak ücretsiz kullanılabilir. Ticari kullanım için yazarlarla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Tok, M. ve Temel, H. (2014). Beden Dili Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(1), 103-122.

Makalenin orijinal bağlantısı: eku.comu.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [beden-dili-olcegi-toad.pdf](#)

Beden Dili Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde

değiştirilmemiştir.

Ölçek, toplam 15 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır:

Jest ve Mimik: (8 madde) Örnek madde: Mimiklerimi (yüz hareketleri) ders esnasında kontrol ederim.

Duru?: (5 madde) Örnek madde: Ders anlatım esnasında yüzümü öğrencilere dönerek etkili ders anlatırım.

Giyim: (2 madde) Örnek madde: Elbiselerimin temiz ve düzenli olmasına dikkat ederim.

ARABPSYCHOLOGY.COM